Paper Code: 3101

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts	121203	BARL-3421
Bachelor of Science (Medical)	121303	BSML-3421
Bachelor of Science (Non-Medical)		BSNL-3421
Bachelor of Science (Computer Science)	or of Science	BCSL-3421
Bachelor of Science (Economics)	10 m	BECL-3421
Bachelor of Commerce	121103	BCRL-3421
Bachelor of Business Administration	121703	BBRL-3421

Semester-III

Course Title: Punjabi (Compulsory)
(180)

Time Allowed: 3 Hours Max Marks: 80
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੁਲ ਚਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਦੇ 16 ਅੰਕ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ-।

 ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ? (16)

2. ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਅੱਥਰੂ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ?

(16)

ਸੈਕਸ਼ਨ-॥

- 3. ਅਰਮਾਨ ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ? (16)
- 4. ਸਮਾਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ ? (16)

ਸੰਪ ਤੋਂ ਸੁ ਨੇ ਅਰਿਆਮਦੀ ਸ਼ਾਹਤ ਹੈ ਜਦ ਤਰ੍ਹ ਦੇ ਤਰਪ ਨਜ਼ਪੂ ਸੈਕਸ਼ਨ–III

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰੋ–

ਹੱਸਣਾ-ਖੇਡਣਾ, ਉਛਲਣਾ ਕੁੱਦਣਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ? ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਰੇਲੂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਰਤੱਵ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਢਹਿ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ, ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਉਚੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਰੂਪੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਅਤੇ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(16)

- 6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤੇ ਲੇਖ ਰਚਨਾ ਕਰੋ-
 - (ੳ) ਫੈਸ਼ਨ

2124

- (ਅ) ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
- (ੲ) ਸਵੈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ

(16)

ਸੈਕਸ਼ਨ-IV

7. ਵਾਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

(16)

8. ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

(16)

2124

Paper Code: 3101-R

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts •	121203.	BARL-3421 •
Bachelor of Science (Medical) ·		BSML-3421.
Bachelor of Science (Non -Medical)	121303	BSNL-3421
Bachelor of Science (Computer Science)		BCSL-3421
Bachelor of Science (Economics)		BECL-3421
Bachelor of Commerce .	121103 •	BCRL-3421.
Bachelor of Business Administration	121703	BBRL-3421

Semester - III

Course Title: Punjabi (Compulsory)

Examination Time: 3 Hours Theory: 80

ਨੌਟ – ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਹਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਦ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 16 ਅੰਕ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ-।

- 1. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ? (16)
- 2. ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਸੋਗੀ ਸੋਮਵਾਰ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ ? (16)

ਸੈਕਸ਼ਨ-॥

- 3. ਜਤਿੰਦਰ ਬਰਾੜ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਇਕਾਂਗੀ ਫਾਈਲ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖੋ ?
 - (16)-
- 4. ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ? (16)

ਸੈਕਸ਼ਨ-III

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰੋ-

ਅਸੀਂ ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਾਂਗੇ ,ਅਵੱਸ਼ ਹੀ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਅਖਾਣ ਹੈ, ਖ਼ਰਬੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਖ਼ਰਬੂਜਾ ਰੰਗ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੋਰੇ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਅਖਾਣ ਹੈ, ਖ਼ਰਬੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਖ਼ਰਬੂਜਾ ਰੰਗ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੋਰੇ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਰੰਗ ਦੇ ਪਾਈ ਵਿੱਚ ਡੋਬਾ ਦਈਏ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਹੀ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਪੁਰਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇਗਾ, ਉਸਦੇ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਤੇ ਕਈ ਪੁਰਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇਗਾ। ਭਲਿਆ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਲਾ ਆਚਰਣ ਦਾ ਅਸਰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਏਗਾ। ਭਲਿਆ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਲਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਰਾਂ ਤੇ ਜੁਆਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਚੋਰ ਤੇ ਜੁਆਰੀਏ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (16)

6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤੇ ਲੇਖ ਰਚਨਾ ਕਰੋ-

- (ੳ) ਇੰਟਰਨੈੱਟ
- (м) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਤਿਉਹਾਰ
- (ੲ) ਆਧੁਨਿਕ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

(16)

ਸੈਕਸ਼ਨ-IV

- 7. ਵਾਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤੇ ਨੇਟ ਲਿਖੋ? (16)
- 7. ਵਾਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਨੇਟ ਲਿਖੋ? (16) 8. ਭਾਵੰਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਨੇਟ ਲਿਖੋ?

(E0 office 29-11-24 MOR KMV-]

Paper Code: 3102

Programme	Exam Code	Couse Code
Bachelor of Arts	121203	BARL-3031
Bachelor of Science (Medical)	121303	BSML-3031
Bachelor of Science (Non-Medical)		BSNL-3031
Bachelor of Science (Computer Science)	ADDITA SEE A	BCSL-3031
Bachelor of Science (Economics)		BECL-3031
Bachelor of Commerce	121103	BCRL-3031
Bachelor of Business Administration	121703	BBRL-3031

Semester-III Course Title: Basic Punjabi (40)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ (5) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 16 ਨੰਬਰ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ-।

1. ਪੈਰ੍ਹਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਇਆ। ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸੁਲਤਾਨ ਇਬਰਾਹੀਮ ਲੌਧੀ ਹਾਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਬਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠਾ। ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਹਿਰ ਵਰਤਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ। ਇਸ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕਾ ਆਖ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਨੇਕੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਦਰਦਸ਼ਾ ਹੋਣੀ ਆਵਾੱਸ਼ਕ ਹੈ। ਸੋ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਦੇ ਇਸ ਪੱਖ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਮੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਰ ਵਰਗੇ ਜਾਬਰਾਂ ਦਾ ਮਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ-

- (ੳ) ਬਾਬਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸੁਲਤਾਨ ਕੌਣ ਸੀ?
- (ਅ) ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ?
- (ੲ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ?
- (ਸ) ਲਕੀਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
- (ਹ) ਪੈਰੇ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਲਿਖੋ।

2. ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰੋ।

ਕੀ ਘਰ ਵੱਡਿਆਂ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ? ਕੀ ਘਰ ਦਾ ਪੋਗਰਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡਿਆਂ ਨੰ? ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਹਲਤ ਬੱਚੇ ਦਾ ਆਰਾਮ ਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਦ ਵੱਡੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਬੱਚਾ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੇਗਾ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਭੇਜਾਂਗੇ, ਪਰ ਜਦ ਅਸਾਂ ਬਾਹਰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਧਰੀਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਦੂਜੇ ਮਹਾਨ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇੰਗਲਿਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਣ ਦਾ ਕੀਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਬਚਾਓ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਲਕ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤਬਾਹ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮਾਂਵਾਂ ਕੋਲੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 16

ਸੈਕਸ਼ਨ-॥

3. ਖ਼ਨਗਾਹੀ ਦੀਵਾ ਬਾਲਦੀਏ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

16

4. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਾਵਿ ਟੁਕੜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

160 516 61 6 20 1 80 50 10 75 16 F

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਹਾਂ ਮੈਂ ਪੇਂਡੂ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀਏ ਢੰਗ ਦਾ ਹਾਂ। ਸਮਝਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ ਵੀ ਖੂਬ ਬੋਲਾਂ, ਥੋੜੀ ਬਹੁਤ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵੀ ਅੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਬੋਲੀ ਆਪਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਰੱਖਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਆਖਣੋਂ ਕਦੀ ਨਾਂ ਸੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਮੋਤੀ ਕਿਸੇ ਸੁਹਾਗਣ ਦੀ ਨੱਥ ਦਾ ਮੈਂ,

ਟੁਕੜਾ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਵੰਗ ਦਾ ਹਾਂ। ਮਿਲੇ ਮਾਣ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੇਸ ਅੰਦਰ, ਆਸ਼ਕ ਮੁੱਢੋਂ ਮੈਂ ਏਸ ਉਮੰਗ ਦਾ ਹਾਂ।

16

ਸੈਕਸ਼ਨ- III

5. ਭੂਆ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ 16

6. ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬੌਲਦ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

16

ਸੈਕਸ਼ਨ- IV

7. ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਿਬੰਧ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

8. ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨੇਕ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 16

Paper Code: 3103

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts	121203	BARL-3431
Bachelor of Science (Medical)	121303	BSML-3431
Bachelor of Science (Non-Medical)		BSNL-3431
Bachelor of Science (Computer Science)	maint and	BCSL-3431
Bachelor of Science (Economics)	polasis .	BECL-3431
Bachelor of Commerce	121103	BCRL-3431
Bachelor of Business Administration	121703	BBRL-3431

Semester-III
Course Title: Punjab History and Culture
(50)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

Instructions Candidates shall attempt 5 questions in 1000 words each by at least selecting one question from each section and the 5th question may be attempted from any of the four section.

Each question carries 16 marks.

Section-I

 What do you know about social condition of Punjab during Turko —Afghan rule? Briefly describe the religious and economic conditions of the People in Punjab under the great Mughals.

Section-II

- Discuss the causes which led to the birth of Bhakti Movement.
- 4. Define the term Sufism and also mention its salient features?

Section-III

- 5. Discuss in detail the teachings of Guru Nanak Dev Ji.
- 6. What do you know about the concept of Langar and Sangat introduced by Guru Nanak Dev ji?

Section-IV

- 7. Write a note on the compilation and significance of Adi Granth
- Describe the contribution of Guru Ram Das in the development of Sikhism.

Hindi version

यूनिट-1

- तुर्क-अफगान शासन के दौरान पंजाब की सामाजिक स्थिति के बारे में आप क्या जानते हैं?
- 2. महान मुगलों के अधीन पंजाब में लोगों की धार्मिक और आर्थिक स्थितियों का संक्षेप में वर्णन करें।

यूनिट-2

- 3. उन कारणों की चर्चा कीजिए जिनके कारण भक्ति आंदोलन का जन्म हुआ।
- 4. सूफीवाद शब्द को परिभाषित करें और इसकी मुख्य विशेषताओं का भी उल्लेख करें?

यूनिट-3

- 5. गुरु नानक देव जी की शिक्षाओं की विस्तार से चर्चा करें।
- 6. गुरु नानक देव जी द्वारा शुरू की गई लंगर और संगत की अवधारणा के बारे में आप क्या जानते हैं?

यूनिट-4

- 7. आदि ग्रंथ के संकलन और महत्व पर एक टिप्पणी लिखिए?
- सिख धर्म के विकास में गुरु राम दास के योगदान का वर्णन कीजिए।

C.O.E 23/12/24 (M) K.M.V-I

Paper Code: 3104

Programme Bachelor of Arts Bachelor of Science	Exam Code 121203 121303	BARL-3212 BSML-3212
(Medical) Bachelor of Science (Non-Medical)	- Australia	BSNL-3212 BCSL-3212
Bachelor of Science (Computer Science) Bachelor of Science (Economics) Bachelor of Commerce Bachelor of Business Administration	a ze tan	BECL-3212
	121103 121703	BCRL-3212 BBRL-3212

Semester-III Course Title: English (Compulsory) (200)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

Section-A

 Attempt any ten sentences out of given fifteen. Each sentence will carry two marks.

Put in 'who or which':

i. I met a man	can speak	seven	languages.
----------------	-----------	-------	------------

iii. Where is the picture ____ was hanging on the wall.

iv. I have a friend_____ is very good at repairing cars.

v. What's the name of the river _____flows through the town?

Complete the sentences using in case or if:

- vi. I was advised to get insurance..... I needed medical treatment while I was abroad.
- vii. The burglar alarm will ring.... somebody tries to break into the house.
 - viii. I hope you'll come to Australia sometime. ... you come; you must visit us.

Complete the sentences using even + comparative:

- ix. It was hot yesterday, but today is even.....
- x. Neither of us was hungry. I ate a very little and my friends ate.....

Use comparative forms of the words given in box:

serious, thin, simple, high, crowded, reliable

- xi. You look Have you lost weight?
 - xii. In some parts of country, prices are in others.
 - xiii. I'd like to have a car. The one I have keeps breaking down.

Write a new sentence with the same meaning using Unless:

- xiv. She must apologies to me or I'll never speak to her again.
- xv. Business must improve soon or the company will have to close.

 $(2 \times 10 = 20)$

2124

Section- B

2. Write an essay in about 400 words:

Life after Pandemic Breakout.

OR

Should social media platforms be banned from collecting their users' data?

(1 x 10= 10)

- 3. Write one word for given phrases (any five out of given eight):
 - i. A collection of books
 - ii. A nest of a bird of prey
 - iii. The house or bed of hair my
 - iv. A number of peacocks
 - v. A house or shelter for cow
 - vi. A place where rabbits are kept
- vii. A squirrel's home
- viii. A collection of poems

 $(5 \times 2 = 10)$

Section-C

4. Complete the following sentences using the words given in box:

Approves of, issue, likely, policy, native, process, in succession, flow, racial.

- i. Language shift is the technical name for the

 by which a group of people move from one
 first language to a new first language.
- ii. For three years _____ in the 1840s, a new disease destroyed the potatoes in Ireland.
- iii. When Europeans settled in Americas and elsewhere, they often oppressed the ______ people they found there.
- iv. In public support for the present government continues to fall, it is ______to lose the election the next year.
- v. There is good news for the government. The latest

opinion polls shows that 65 percent of the public
the way it is running the country.

(5x2=10)

5. Do any five synonyms out of given six:

- i. About, not exactly
- ii. An unfair opinion that a person forms before having enough information
- iii. Based on what a person sees or experiences
- iv. People from a similar age group
- v. To choose
- vi. To change in order to fit new conditions

(5 x 2= 10)

Section- D

- 6. Attempt any three questions out of given five (in 200 words):
 - How does the poet compare the human life with the life of a skylark.

- ii. Explain the title of the poem "La Belle Dame sans Merci". Is the title apt for the story?
- iii. What message does the poet wants to convey through the poem "Virtue"?
- iv. Describe in detail the offerings laid on Belinda's table.
- v. Write a short note on the poem "To the Skylark". In what mood was it written by the poet?

(3 x 5= 15)

7. Write explanation of the stanza with reference to context (in 250 words):

Hail to thee, blithe Spirit!

Bird thou never wert,

That from Heaven, or near it,

Pourest thy full heart

In profuse strains of unpremeditated art.

OR

I saw pale kings and princes too,

Pale warriors, death-pale were they all;

They cried 'La Belle Dame sans Merci Thee hath in thrall!

I saw their starved lips in gloam,

With horrid warning gaped wide

And I awoke and found me here,

On the cold hill side.

(1 x 5= 5)

Paper Code: 3104-R

Ducanamma	Exam Code	Course Code
Programme	121203	BARL-3212
Bachelor of Arts	121200	BSML-3212
Bachelor of Science (Medical)		BSNL-3212
Bachelor of Science (Non -Medical)	121303	BCSL-3212
Bachelor of Science (Computer Science)		BECL-3212
Bachelor of Science (Economics) Bachelor of Commerce	121103	BCRL-3212
Bachelor of Business Administration	121703	BBRL-3212

Semester - III

Course Title: English (Compulsory) Theory: 80

Examination Time: 3 Hours

Section-A

Attempt any ten sentences out of given fifteen. Each sentence will carry two marks. 1.

Make one sentences from two using 'who/which/that':

- A bus goes to the airport. It runs every half hour.
- A girl was injured in the accident. She is now in the hospital. II.
- A waitress served us. She was impolite and impatient. III.
- Some people were arrested. They have now been released. IV.
- Jayanti saw the car. It nearly knocked the old man. V.

Put in 'that or what' in the following sentences:

- Did you hear they said? VI.
- I don't trust him. I don't believe anything.... he says. VII.

Complete the sentences using who/ whom/ whose/ where:

- first language is not English. The school is only for children VIII.
- people are buried. A cemetery is a place IX.

Complete the sentences using ing + words given in box:

Call, invite, read, work, sit, ring

- The waiting room was empty except for a young man _____ by the window _ X. magazine
- I was woken up by a bell.... XI.

Choose the correct word:

- I was (disappointing / disappointed) with the film. I had expected it to be better. XII.
- The new project sounds (exciting/excited). I am looking forward to work on it. XIII.

Rewrite the sentences using the word in the brackets:

- Katherine is very generous. (always) XIV.
- Do you watch TV in the evenings. (usually) XV.

 $(2 \times 10 = 20)$

Section-B

2. Write an essay in about 400 words:

Importance of leadership

Should animal testing be banned for cosmetics?

 $(1 \times 10 = 10)$

3. Write one word for given phrases (any five out of given eight):

- i. A number of rooks
- A number of cats ii.
- iii. A number of seals
- A number of mules
- V. A kitchen of ship
- vi. A place of storing grains
- A place where goods are stored vii.
- viii. A place where books are kept

 $(5 \times 2 = 10)$

Section-C

4. Circle the View Markers and highlight the opinions in the following sentences:

- I. Although the government would like you to believe that its programs are helping the economy to recover, unemployment continues to rise and investment is falling.
- II. Most people who have not lived in cultures other than their own assume that the rules for polite speech and behaviour are universal.
- III. People who watch a great deal of television tend to perceive the world as more violent than it really is.
- IV. A frequent allegation that is made about people between the ages of eighteen and twenty-five is that they have no interest in politics.
- V. The latest statistics, which show an increase in the illiteracy rate, do not support the government's claim that its programs have brought about improvements in education.

 $(5 \times 2 = 10)$

5. Do any five synonyms out of given six:

- I. to agree that something is true.
- II. to try to answer or solve.
- III. causing deep disagreement.
- IV. workers.
- V. to explain the meaning of something.
- VI. to feel angry because of being treated unfairly.

 $(5 \times 2 = 10)$

Section- D

6. Attempt any three questions out of given five (in 200 words):

- How does Shakespeare characterize "Autumn" in the poem 'that time of the year'?
- ii. Describe the central idea of the poem "Belinda's Dressing Table".
- iii. Explain in detail the meaning of "Death second self' in Shakespear's sonnet.
- iv. Summarize the poem, "Virtue".
- v. What was reason of sadness of the knight at arms in the poem "La Belle Dame sans Merci"?

 $(3 \times 5 = 15)$

7. Write explanation of the stanza with reference to context (in 250 words): That time of year thou mayst in me behold

When yellow leaves, or none, or few, do hang Upon those boughs which shake against the cold, Bare ruin'd choirs, where late the sweet birds sang. In me thou see'st the twilight of such day

As after sunset fadeth in the west,

Which by and by black night doth take away,

Death's second self, that seals up all in rest.

Like a glow-worm golden In a dell of dew. Scattering unbeholden Its aerial hue

Among the flowers and grass, which screen it from the view.

 $(1 \times 5 = 5)$

C. E. O Office-14-12-24 K.M.VI (MOR)

Paper Code: 3105

Exam Code	Course Code
121303	AECE-3221
121103	dipast and
121703	CHECKERON CO.
119703	
117903	i bujeda ak
118003	
120603	
508303	
508403	
	121303 121103 121703 119703 119703 118003 120603 508303

Semester-III

Course Title: Environmental Studies (Compulsory) (260)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 30

PART-A

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 2 marks. Length of the answer should not exceed 1 page.

1.

- i. Explain the objective and importance of environmental studies. (2)
- Describe the Abiotic and Biotic component of an ecosystem with there example. (2)
- iii. What do you understand by Acid rain? Write its effect?

(2)

iv. Define Air and Noise pollution. Describe its source.

(2)

v. Write a note on family welfare programme in India.

(2)

- vi. What is AIDS? How can it be stopped? (2
- vii. Enlighten the wildlife protection act. (

PART-B

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 4 marks. Length of the answer should not exceed 3 pages.

What is Drought? Discuss its cause, effects and preventive measures. (4)

3.	Describe ecological succession with diagram? What a
	its main factors? What are the types of ecological
	succession? (4)
4.	What do you understand by tropic level of ecosystem?
	What are its types? (4)
5.	What do you mean by radiation pollution? Describe i
	sources and effects? (4)
6.	What is In-situ and Ex-situ conservation of biodiversit
	Describe them. (4)
7.	What do you mean by Air pollution? Explain its effect
	and preventive measures. (4)
8.	Write a note on OZONE LAYER DEPLETION and
	GREENHOUSE EFFECT. (4)

9. What do you mean by eco-pyramid? Write the types of

ecological system.

भाग – ए

नोटः कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है। उत्तर की लंबाई 1 पृष्ठ से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1.

- i. पर्यावरण अध्ययन के उद्देश्य एवं महत्व को स्पष्ट कीजिये। (2)
- ii. किसी पारिस्थितिकी तंत्र के अजैविक और जैविक घटकों का उदाहरण सहित वर्णन करें। (2)
- iii. अम्लीय वर्षा से आप क्या समझते हैं? इसका प्रभाव लिखिए? (2)
 - iv. वायु एवं ध्विन प्रदूषण को परिभाषित करें। इसके स्रोत का वर्णन करें. (2)
 - v. भारत में परिवार कल्याण कार्यक्रम पर एक नोट लिखें। (2)
 - vi. एड्स क्या है? इसे कैसे रोका जा सकता है? (2)
 - vii. वन्य जीव संरक्षण अधिनियम पर प्रकाश डालें। (2)

भाग - बी

नोटः कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है। उत्तर की लंबाई 3 पेज से अधिक नहीं होनी चाहिए।

- सूखा क्या है? इसके कारण, प्रभाव एवं बचाव के उपायों पर चर्चा करें।
 (4)
- 3. पारिस्थितिक उत्तराधिकार का चित्र सहित वर्णन करें? इसके मुख्य कारक क्या हैं? पारिस्थितिक उत्तराधिकार के प्रकार क्या हैं? (4)
- पारिस्थितिकी तंत्र के उष्णकिटबंधीय स्तर से आप क्या समझते
 हैं? इसके प्रकार क्या हैं? (4)
- विकिरण प्रदूषण से आप क्या समझते हैं? इसके स्रोतों एवं प्रभावों का वर्णन करें?
 (4)
- 6. जैव विविधता का इन—सीटू और एक्स—सीटू संरक्षण क्या है? उसका वर्णन करें। (4)
- 7. वायु प्रदूषण से आप क्या समझते हैं? इसके प्रभाव एवं बचाव के उपाय बताइये। (4)
- अोजोन परत की कमी और ग्रीनहाउस प्रभाव पर एक नोट लिखें।
 (4)
- इको-पिरामिड से आप क्या समझते हैं? पारिस्थितिक तंत्र के प्रकार लिखिए।
 (4)

2124

Punjabi Version

ਭਾਗ ਏ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਹਰ ਸਵਾਲ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1 ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1.

- i. ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ। (2)
- ii. ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੇ ਅਬਾਇਓਟਿਕ ਅਤੇ ਬਾਇਓਟਿਕ ਕੰਪੋਨੈਂਟਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (2)
- ііі. ਤੁਸੀਂ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਮੀਂਹ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ?(2)
- iv. ਹਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਸਰੋਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (2)
- v. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।(2)
- vi. ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (2)
- vii. ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਓ। (2)

ਭਾਗ – ਬੀ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਹਰ ਸਵਾਲ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 3 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

- ਸੋਕਾ ਕੀ ਹੈ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
 (4)
 - ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੈ
 ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨੈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ
 ਕਿਸਮਾਂ ਕੀ ਹਨੈ
 (4)
 - ਤੁਸੀਂ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੇ ਗਰਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੈ
 ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕੀ ਹਨੈ
 (4)
 - 5. ਤੁਸੀਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਇਸਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ? (4)
 - 6. ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਇਨ–ਸੀਟੂ ਅਤੇ ਐਕਸ–ਸੀਟੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (4)

7.	ਤੁਸੀਂ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹ	ਰੋਕਬਾਮ
	ਤੁੰਪਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।	(4)

8. ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਨਹਾਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

(4)

9. ਤੁਸੀਂ ਈਕੋ–ਪਿਰਾਮਿਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ। (4)

Paper Code: 3106

Programme Bachelor of Arts	Exam Code 121203	Course Code BARM-3333 (I) BSNM-3333
Bachelor of Science (Non-Medical) Bachelor of Science (Economics) Bachelor of Science (Computer Science)	121303	(I) BECM-3333
		(1)
	III	BCSM-3333 (I)

Semester-III

Course Title: Mathematics (Analysis)

(40)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

NOTE - Attempt five questions in all selecting at least one question From each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries sixteen marks.

Section - A

1. (a) Prove that if a sequence is convergent, then it converges to a Unique limit.

- (b) Prove that the sequence $\left\{\left(1+\frac{3}{n}\right)^n\right\}$ is monotonically Increasing and bounded. Prove that it Converges to the limit e^3 . (8,8)
- 2. (a) Prove that the Sequence $\{a_n\}$ where $a_n=\frac{1}{\sqrt{n^2+1}}+\frac{1}{\sqrt{n^2+2}}+-----+\frac{1}{\sqrt{n^2+n}}$ Converges to 1
 - (b) State and Prove Cauchy's first theorem on limits. (8,8)

Section - B

- 3. (a) Using Cauchy's Integral Test , discuss the Convergence or Divergence of the series $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^p}$, p>0
 - (b) Examine the Convergence or Divergence of the series

$$\sum \frac{n!}{(n+1)^n} x^n, x > 0 \tag{8.8}$$

- 4. (a) State and prove D' Alembert's Ratio Test.
 - (b) Discuss the Convergence or Divergence of the Series

$$\sum (\sqrt[3]{n^3 + 1} - n). \tag{8.8}$$

Section – C

 (a) Give an example of a bounded function f defined on a closed interval Such that |f| is R-integrable but f is not.

(b) Evaluate
$$\int_1^4 f(x) dx$$
 where

$$f(x) = \begin{cases} 7x + 3 & \text{if } 1 \le x \le 3 \\ 8x & \text{if } 3 \le x \le 4 \end{cases}$$
 (8,8)

6. (a) Prove that $\frac{\sqrt{3}}{8} \le \int_{\pi/4}^{\pi/3} \frac{\sin x}{x} dx \le \frac{\sqrt{2}}{6}$.

(b) Prove that f is Riemann Integrable on [a,b] if and only if, for every $\in > 0$, \exists a partition P of [a,b] Such that $U(P,f) - L(P,f) < \in$ (8,8)

Section - D

7. (a) Examine the Convergence of

$$\int\limits_{0}^{\infty}e^{-ax^{2}}\cos x\ dx\,,a>0$$

(b) Evaluate
$$\frac{\Gamma(3)\Gamma(\frac{5}{2})}{\Gamma(\frac{11}{2})}$$
 (8,8)

- 8. (a) Prove that $\int_0^{\pi/2} \sin^p \theta \cos^p \theta \ d\theta = \frac{1}{2} \beta \left(\frac{p+1}{2}, \frac{q+1}{2}\right)$
- (b) Examine the Convergence of $\int_0^1 \frac{\log x}{\sqrt{1-x^2}} dx$.

(8,8)

2124

CEO office 19/12/2029 MOR

Paper Code: 3107

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts	121203	BARM-3333
		(II)
Bachelor of Science	121303	BSNM-3333
(Non-Medical)	His U Fred - De Tyd	(II)
Bachelor of Science		BECM-3333
(Economics)	The State of	(II)
Bachelor of Science	The seed and	BCSM-3333
(Computer Science)	-	(II)

Semester-III

Course Title: Mathematics (Analytical Geometry)
(40)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 60

Note: Attempt five questions in all selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks (12).

Section-A

1. (a) Find the angle through which the axes may be rotated so that the equation $17x^2 + 12xy + 8y^2 + 13x -$

17y + 20 = 0 has missing mixed term xy. Also find the transformed equation. (6)

- (b) Check whether the lines bisecting the angle between the bisectors of the angles between the lines $ax^2 + 2hxy + by^2 = 0$ are given by $(a b)(x^2 y^2) + 4hxy = 0$. (6)
- 2. (a) Show that the lines joining origin to the points of intersection of $x^2 + y^2 + 2kx + h = 0$ and $x^2 + y^2 + 2fy h = 0$ are at right angles if $k^2 f^2 = 2h$.

(6)

2

(b) If p_1 , p_2 are the lengths of perpendiculars drawn from the point (-1,2) to the pair of lines given by the equation $2x^2 - 5xy + 2y^2 + 3x - 3y + 1 = 0$, check whether

$$p_1 p_2 = \frac{12}{5}. (6)$$

Section-B

- 3. (a) Find the condition that lx + my + n = 0 may be a normal to the parabola $y^2 = 4ax$. (6)
 - (b) Find the vertex, axis, focus and latus rectum of the parabola $4y^2 + 12x 12y + 39 = 0$. (6)

4. (a) Find the pole of the line
$$2x - 3y = 2a$$
 w.r.t. $y^2 = 4ax$.

(b) State and prove the diameter property of parabola.

(6)

Section-C

- 5. (a) Find the equation of the ellipse with foci at $(\pm 3,0)$ passing through (4,1).
 - (b) Check whether the equation $8x^2 + 5y^2 4xy 14y 16x + 17 = 0$ represents an ellipse.

(6)

- 6. (a) Find the point of intersection of the line y = mx + c with the hyperbola $\frac{x^2}{a^2} \frac{y^2}{b^2} = 1$. (6)
 - (b) Find the equations of the tangents to the hyperbola $4x^2 9y^2 = 1$ which are parallel to the line 4y = 5x + 6.

Section-D

- 7. (a) Find the equation of the sphere which passes through the points (1,0,0), (0,1,0) and (0,0,1) and has its radius as small as possible. (6)
 - (b) Find the two tangent planes to the sphere $x^2 + y^2 + z^2 4x + 2y 6z + 5 = 0$ which are parallel to the plane 2x + 2y = z.
- 8. (a) Find the equation to the sphere which passes through the circle $x^2 + y^2 = 4$, z = 0 and is cut by the plane x + 2y + 2z = 0 in a circle of radius 3. (6)
 - (b) Prove that the planes x + 2y + 3z = 6, 3x + 4y + 5z = 2 and 5x + 4y + 3z + 18 = 0 meet in a line. Find the equation of this line in the symmetric form. (6)

Paper Code: 3108

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts	121203	BARM-3134
Bachelor of Science (Economics)	121303	BECM-3134
Bachelor of Science (Computer Science)	121303	BCSM-3134

Semester-III

Course Title: Computer Science (Computer Oriented Numerical and Statistical Methods)
(40)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 50

Note: Attempt five questions. Each question carries equal 10 marks. Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. The students can use Non-programmable/ scientific & Non—storage type calculator.

SECTION A

1. What are the types of an errors in numerical calculations? What are the commonly used measures of errors?

(10)

Page 1

- a. Consider a polynomial f(X) = X⁶ X⁴ X³ -1= 0 whose root lies between 1.4 and 1.5. Find the root correct to four decimal places using False Position method.
 - b. Solve the following equation by Gauss Elimination Method:

$$2a + 8b + 2c = 14$$

 $a + 6b - c = 13$
 $2a - b + 2c = 5$
(5)

SECTION B

3. Evaluate $\int_{-2}^{2} \frac{3x}{(4+x)^2}$ using Trapezoidal and Simpson rule with 6 subintervals.

(10)

Page 2

From the following table, estimate the number of students who obtained marks between 75 and 80

Marks	35-45	45-55	55-65	65-75	75-85
No.of Students	18	40	64	50	28

SECTION C

5. Calculate mean, median, mode and Standard Deviation from the following data:

Age (in years less than)	25	30	35	40	45	50	55	60
Students	8	23	51	81	103	113	117	120
Stauciits		120	1	1			(10)	

The following table gives the distribution of 100 families according to expenditure

Expenditure(in Rs.):	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
Families:	14	?	27	?	15

- (i) Find the missing frequencies if median = 25
- (ii) Find the missing frequencies if mode = 24

10

SECTION D

7. Calculate rank correlation between marks obtained in Subject A and marks obtained in Subject B from the following scores:

Marks in	30	20	40	50	30	20	30	50	10	0
Subject A	HE									

Marks in Subject B	15	40	40	45	20	30	15	50	20	10
			7/100	TO B				(10)	

8. Determine both the regression equations from the following data

X	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6
Υ	5.1	2002			5.9	6.1

Also find the regression coefficients

(10)

2124

Page 4

Paper Code: 3109

Programme:	Course Code:	Exam Code:
Bachelor of Arts Semester III	BARM-3124	121203
Bachelor of Science (Economics)	Se getale and a	121200
Semester III	BECM-3124	121303

Course Title: Computer Applications (Vocational) (Operating System)

Time Allowed: 3 Hours

Max. Marks: 50

Note: Attempt five questions, selecting atleast one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 10 marks.

(Section A)

- Q1) Explain various functions of Operating System in detail.
- Q2) Explain various types of translators along with their advantages and limitations.

(Section B)

Q3) Consider the following set of processes:-

Process	Arrival Time	Execution Time	Priority
P1	2	3	2
P2	6	1	1
P3	0	8	3
P4	5	5	3

If Shortest Remaining Time First algorithm is used then find out average waiting and average turnaround time.

Q4) What do you mean by File Management explain various file management structures in detail.

(Section C)

- Q5) Explain banker's algorithm for deadlock avoidance with an example.
- Q6) a) Explain different criteria that are used to select victim in removing deadlock.

b) What are fundamental conditions for deadlock to occur? Explain.

(Section D)

- Q7) What are various features of Linux operating system? Explain the role of Shell in Linux.
- Q8) Explain following commands along with all its options:-

a) mkdir

b) chown

c) mv

d) rm

e) echo

Paper Code: 3110

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts	121203	BARL-3175
Bachelor of Science (Economics)	121303	BECL-3175

Semester-III

Course Title: Economics (Indian Economy)
(40)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

NOTE: Candidates are required to attempt five questions in all, selecting at least one from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each questions carries 16 marks.

Section -I

- What do you mean by WTO? Discuss the advantages and disadvantages of WTO for Indian economy.
- Analyze the importance of agriculture in India's economy and assess the contribution of the Green Revolution to agricultural modernization and selfsufficiency.

Section -II

- 3. What is meant by private sector? What measures have been taken by the government to improve the private sector in India?
- 4. Explain the industrial policy resolution of 1991. What are the important changes introduced in this industrial policy in the wave of liberalization?

Section -III

- 5. What is meant by foreign capital? Give its classification. Also explain the importance of foreign capital for India.
 - 6. What is balance of payment? Discuss the reasons of adverse balance of payment situation in India. How can it be corrected?

Section -IV

- 7. What is inflation? What are the causes of inflation? How has inflation affected the pace of economic development in India?
- Discuss the achievements and failures of economic planning in India.

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Science (Economics)	121303	BECL-3453
Bachelor of Arts	121203	BARL-3453

Semester-III

Course Title: Quantitative Techniques (Quantitative Techniques-III)
(20)

Time Allowed: 3 Hours-

Max Marks: 80

Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 16 marks

Section A

- 1. Prove that $u = \log_e(\frac{x^2 + y^2}{xy})$ is a homogenous function of degree zero. (16)
- 2. If $P = \frac{121}{q+4} 1$, find output level at which total revenue is maximum, also find

maximum revenue. (16)

Section B

3. (a) Integrate:

$$\int \frac{x}{(x-1)(2x+1)} dx \tag{8}$$

(b) Integrate:

$$\int x^2 \cdot e^x \, dx \tag{8}$$

4. The demand and supply function under pure competition are p=1600-x² and p=2x²+400 respectively. Find the consumer's surplus and producer's Surplus. (16)

Section C .

- 5. (a) Define determinant. Discuss the properties of determinant in detail. (8)
 - (b) Find the rank of the following matrices.

$$\begin{vmatrix} 1 & 3 & 4 & -2 \\ 2 & 6 & 8 & -4 \\ 3 & 0 & 3 & 3 \end{vmatrix}$$
 (8)

6. Solve following equations by Matrix inverse method

$$x_1 - x_2 + x_3 = 4$$
; $2x_1 + x_2 - 3x_3 = 0$; $x_1 + x_2 + x_3 = 2$ (16)

Section D

1. Solve the LPP by Simplex method

Maximize $Z=5x_1+3x_2$

Subject to constraints

$$5x_1 + 2x_2 \le 10$$
$$-3x_1 - 8x_2 \le -12$$

$$x_1, x_2 \ge 0 \tag{16}$$

2. Given the following Table

Producing Sector	Input requirements		Final	Total
	- I 39 10 10	П	Demand	Production
I it asks at	18	8	10	36
п.	9	24	15	48

- (i) Find the technology coefficient matrix.
- (ii) Find total output if the new final demand are 30 and 40 for sector I and II respectively. (16)

Paper Code: 3112

Programme	Exam Code	Course Code
- Bachelor of Arts	121203	BARL-3026
Bachelor of Science	121303	BECL-3026

Semester - III

Course Title: Banking (General Awareness)

Time: 2:00 Hours

Theory: 80

Note: Candidates are required to attempt forty (40) MCQs, selecting at least eight (8) MCQs from each section. The remaining eight (8) MCQs may be attempted from any section. Each question carries 2 marks.

SECTION - A

- 1. Gautam Buddha attained Nirvana at which place?
 - a) Bodh Ga 'a
 - b) Shravasti
 - c) Lumbini
 - d) Sa nath
- 2. ho was he President of First Buddhist Council?
 - a) Vasumitia
 - b) Mahakashyapa
 - c) Sangharaksha
 - d) Parshvaka
- 3. A hat is TRIPITAKA?
 - a) Three monkeys of Gandhiji
 - b) Brahma, Vishnu, Mahesh
 - c) Triratanas of Mahavira
 - d) Collection of preachings of Buddha
- 4. Who was the first Tirthankara of Jains?
 - a) Aristhenemi
 - b) Parshwnath
 - c) Aiitnath
 - d) Rishabhdev
- 5. Triratana or 3 jewels (Right knowledge, Right Faith, Right action) are related to which of following?
 - a) Jainism
 - b) Hinduism
 - c) Parsi
 - d) Christainity
- 6. The Indus Valley Civilization is
 - a) About 10,000 years old
 - b) 7,000 years old
 - c) 5,000 years old
 - d) 3,000 years old
- 7. Who wrote the Epic 'Mahabharata'
 - a) Ved Vyas
 - b) Valmiki
 - c) Gopala
 - d) Max Muller
- 8. Who was the first Viceroy of British India?
 - a) Lord Minto
 - b) Lord Canning
 - c) Lord Palmerston
 - d) Lord Mountbatten

9. The Gre	eat Bath of Indus Civilization was found at
	Harrapa
	Mohenjodaro
c) I	Ropar
	Kalibangan
	ok up title of 'Zil-i-Ilahi'
	Amir khusrao
	Raziya Sultan
7.	Ghiyasusdin Balban Iltutmish
	troduced 'Gaz-i-Sikandari' for measuring cultivated fields?
	Bahlol Lodhi
	Ibrahim Lodhi
	Muhammad Shah
	Sikandar Lodhi
12. When d	lid Second Battle of Panipat fought?
	1556
b)	1560
	1530
	1545
	lid Congress declared Poorna Swaraj Resolution?
	1929
	1935
	1918 1942
	Bhonsle, Jijabi were parents of—
	Shaista Khan
	Sanbhaji
	Tarabai
	Shivaji
	rst discovered the Harrapa in 1928?
a)	Dayaram Sahni
	RD Banerjee
	MG Majumdar
d)	JP Joshi
	SECTION - B
16 The ide	ea of Fundamental duties is taken from which country?
	Britain
	USSR
	Ireland
d)	Canada
17. The Di	irective Principle of State Policy had been borrowed from which country?
a).	United States
	Australia
	South Africa
d)	Ireland Set of livering is not applicable for acquiring the citizenship?
	of the following is not applicable for acquiring the citizenship? Birth
	Registration
	Termination
	Naturalization
	is the meaning of 'Mandamus'?
a)	We command
	To be Certified
c)	What is your authority
d)	Act of stopping something

COmmence Court?
20. Which act states the establishment and constitution of Supreme Court?
a) 118
b) 62
c) 266
d) 124 21. Under which of the following Article of Constitution, Parliament has the power of amending the
21. Under which of the following Article of Constitution, I amend and
constitution?
a) 324
b) 368
c) 266
d) 79 22. Which of the following articles of Indian Constitution deals with Right against Exploitation?
22. Which of the following articles of indian constitution articles of indian constitution
a) Article 21 & 22
b) Article 22 & 23
c) Article 23 & 24
d) Article 24 & 25 23. Which of the following part of the Indian constitution deals with the Citizenship?
23. Which of the following part of the material control of the following part of the followi
a) Part I
b) Part II
c) Part III
d) Part IV 24. Under which article of the constitution Preamble can be amended?
24. Under which article of the constitution 2 to the constitution
a) 368
b) 92
c) 19
d) 308 25. Which article provides for Right to Constitutional Remedies?
25. Which affice provides for region to
a) 29 b) 14
c) 17
4) 22
26. Who was the first Woman Judge of Supreme Court?
a) Fatima Beebi
b) Sujata V Manohar
c) Altamas Kabir
d) S M Sikri
27. Who is current CJI in Supreme Court?
a) Ranjan Gangoi
b) AS Anand
c) Uday Umesh Lalit
d) DV ChandraChud
28. What is the scientific name of National Fruit of India?
a) Mangiferra Indica
b) Ficus Bengalensis
c) Pavo Cristatus
d) Nelumbo Nucifera
29. Who composed 'Vande Mataram'?
a) Rabindranath Tagore
b) Bankimchandra Chatterji
c) Bal Gangadhar Tilak
d) Sarojini Naidu
30. Who gave the idea to have a Constituent Assembly for India?
a) MN Roy
b) Pt. Jawahar Lal Nehru
c) B.N Rau
d) Dr. B.R Ambedkar

SECTION - C

- 31. What is amount reserved for strengthening of Krishi Vigyan Kendra? a) 2291 cr. b) 3979 cr. c) 860 cr. d) 1202 cr. 32. What is the outlay of Digital Agriculture Mission? a) 2660 cr. b) 2817 cr. c) 2450 cr. d) 3000 cr. 33. Which Economic model was followed in 2nd Five Year Plan? a) Romar Growth model b) Classical Model c) Gadgil Model d) Mahalanobis model 34. Who was considered as Father of Indian Economic Planning? a) Sir M Visvesvaray b) MS Swaminathan c) KC Negi d) KN Raj 35. Which plan used 'Gadgil Yojana'? a) 1st five year plan b) 2nd five year plan c) 3rd five year plan d) 5th five year plan 36. Which scheme aimed to reduce the subsidy burden on chemical fertilizers? a) PM-PRANAM scheme b) PM Vishwakarma Yojna c) Kisan Suroyodha Yojana d) PM kaushal Vikas Yojana 37. Which one of the below taxes is included in the GST? a) Central sales tax b) Central excise duty c) VAT d) All of the above 38. GST will be levied ona) Manufacturers b) Retailers c) Consumers d) All of the above
 - a) 4.9 %
 - b) 4.7 %
 - c) 6.2 %
 - d) 7.2 %
 - 40. Who is chairman of NITI Aayog?
 - a) President of India
 - b) Prime Minister of India

39. What will be the fiscal deficit for FY2024-25?

- c) Ministry of Finance
- d) Ministry of Commerce and Industry
- 41. Name the revolution that took place in the field of Fish Production?
 - a) Black Revolution
 - b) Blue Revolution
 - c) White Revolution
 - d) Golden Revolution

- 42. Who made Green Revolution successful in India? a) Dr. MS Swaminathan b) Norman Borlaug c) PC Mahalanobis d) Dadabhai Naoroji 43. What is the name of the online trading platform for agricultural commodities in India? a) National Agricultural Mark b) Agriculture Insurance Company c) NABARD d) Lead Bank Scheme a) Monetary policy

 - 44. Name the policy that accord with expenditure and taxation policies decisions of the government?
 - b) Fiscal policy
 - c) Labour Market Policies
 - d) Trade policy
 - 45. What is the process called when the total revenue of government without borrowing is less than the total expenditure?
 - a) Fiscal deficit
 - b) Monetary deficit
 - c) Deficit Financing ·
 - d) Budget Shortfall

SECTION - D

- 46. Where is the Headquarter of BRICS?
 - a) China
 - b) Japan
 - c) Russia
 - d) Sri Lanka
- 47. When did IMF come into existence?
 - a) 22 December, 1945
 - b) 1 July, 2017
 - c) 1 January, 1995
 - d) 25 October, 1998
- 48. When is World Environment Day celebrated?
 - a) 5 June
 - b) 7 July
 - c) 22 March
 - d) 16 September
- 49. Who heads the Ministry of 'Jal Shakti'?
 - a) Mansukh Mandaviya
 - b) Raj Nath Singh
 - c) Gajendra Singh Shekhawat
 - d) None of the above
- 50. Cabinet Minister 'Arjun Munda' is handling which Portfolio?
 - a) Tribal Affairs, Agriculture and Farmers Welfare
 - b) Defence
 - c) Heavy Industries
 - d) Food processing Industries
- 51. UNESCO stands for---?
 - a) United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation
 - b) United National Environemental Scientific and Cultural Organisation
 - c) United National Educational Scientific and Commercial Organisation
 - d) United Nations Economic Scientific and Commercial Organisation

52. Where is the headquarters of the United Nations located? a) Geneva, Switzerland b) New York City, USA c) Paris, France d) London, England
 53. What is the target of Indian Government in Budget 2024-25 regarding farmers in Natural farming? a) Adding 1 Crore farmers in natural farming b) Establishing 2 lakh new natural farming clusters c) Providing Financial support to 50 lakh farmers for transitioning to natural farming d) Increasing the area under natural farming by 10 million hectares
54. Which tax has been abolished recently in Budget 24-25? a) Security tax b) Angel Tax c) Capital Gain Tax d) Corporate tax
55. Who is the president of World Bank? a) Ajay Banga b) John J. McCloy c) George Woods d) Robert McNamara
56. The UN Security Council has how many member states? a) 15 b) 10 c) 20 d) 25
57. Vat Phou, a UNESCO World Heritage site, is located in which country? a) Thailand b) Vietnam c) Laos d) Cambodia
58. Gingee Fort, recently nominated for UNESCO world Heritage site, is located in which state? a) Andhra Pradesh b) Tamil Nadu c) Karnataka d) Maharashtra
59. Where is the Headquarters of the SAARC? a) Manila b) Kathmandu c) New Delhi d) Jakarta
60. Who is the current secretary general of SAARC? a) Kumar Shrestha b) Md. Golam Sarwar c) Amjad Hussain B. Sial d) Dr. Sheel Kant Sharma